

Dr. Hontvári Csaba: A XIV. Országos Lubik Imre Zeneiskolai Trombitaverseny tapasztalatai

Az alapfokú művészetoktatásban tanulmányokat folytató ifjú trombitások háromévente mérhetik össze tudásukat országos szinten. A hagyományoknak megfelelően a döntő a Emberi Erőforrás Minisztérium, az Oktatási Hivatal és a zalaegerszegi Pálóczi Horváth Ádám Alapfokú Művészeti Iskola közös szervezésében, a zalai megyeszékhely Keresztúry Dezső Városi Művelődési Központjában került megrendezésre, immáron tizennegyedik alkalommal.

Az idei megmérettetés annyiban volt rendhagyó, hogy a fiatalok a korábban szokásos két forduló helyett most csupán egy lehetőséget kaptak képességeik, tudásuk bemutatására Zalaegerszegen. A változtatás az Oktatási Hivatal kérésére történt. A versenybizottság ennek megfelelően a területi válogatókra különösen nagy hangsúlyt helyezett: ezekre az országos döntő műsorától stílusában is eltérő kötelező műveket jelölt ki – korcsoportonként egyet – mintegy 1. forduló gyanánt. A döntőbe jutott versenyzők ugyanakkor már két különböző stílusú kötelező mű közül választhattak. A szabadon választott program kapcsán pedig nyitva állt annak lehetősége, hogy a résztvevők azonos művel szerepeljenek a válogatón és a döntőn egyaránt. Ezzel a lehetőséggel nem mindenki élt, többen is – többnyire az eltérő stílus követelmény teljesítése miatt – négy versenytárggyal készültek.

A jelentkezők létszámában kb. 30%-os visszaesés volt tapasztalható a korábbi versenyekhez képest. Ennek egyik okaként az I. korcsoport válogatójára kiírt kötelező mű nehézségi szintjét említhetjük. Telemann Allegrojának mind hangterjedelme, mind ritmikai, technikai komplexitása, de különösen a folyamatos játék okozta jelentős fáradás, valamint az ebből fakadó koordinációs nehézségek valóban "válogatóvá" tették e kötelező művet. Csak az átlagnál tökéletesebb fúvásttechnikával, vagy jobb fizikális adottságokkal rendelkező gyermekek próbálkozhattak sikerrel. A lelkes kezdők – akik a korábbi válogatókon nagy számban voltak jelen e korcsoportban –, az előbb vázolt okokból kifolyólag most távol maradni kényszerültek. Másrésztől azonban meg kellett állapítanunk, hogy az e korcsoportban indult gyermekek zöme – kortól, előtanulmányi időtől függetlenül – nagyszerűen oldotta meg a feladatot. Mutatja ezt a döntőbe jutottak magas számaránya is (a nevezettek kb. 60%-a).

Zalaegerszegen pedig a legifjabbak egytől-egyig bizonyították tehetségüket, alapos felkészültségüket. A már hagyományosnak mondható kötelező Purcell mű (*Trombitászó és ária*) pontozott ritmikái a korosztálytól elvárhatónál nagyobb pontossággal és karakteresebb artikulációval, a dinamikai árnyalatok pedig a barokk stílusnak megfelelően, teraszos megvalósításban csendültek fel. Néhányan Sugár Rezső *Dal és tánc* c. opusát választották kötelezőként, és teljesítették hasonlóan színesen, stílusosan, pontosan. A szabadon választott műveket a felkészítő tanárok a legifjabbak képességeit, technikai és zenei előadói kvalitásait maximálisan figyelembe véve jelölték ki. A gyerekek pedig nem maradtak adósak. Lényegében ez a korcsoport kápráztatta el leginkább a közönséget, valamint a háromtagú zsűrit, aminek tagjai Király Tibor, a Magyar Állami Operaház szólamvezető trombitaművésze, a Szent István Király Zeneművészeti Szakgimnázium és AMI tanára, Dávida Tamás, a Magyar Állami Operaház trombitaművésze, a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézet tanára, valamint dr. Hontvári Csaba, a győri Széchenyi István Egyetem Művészeti Kar tanszékvezető egyetemi docense, a zsűri elnöke voltak. Az ítések e korcsoport 20 fős mezőnyében 14 díjat osztottak ki. 5 különdíjat, 4 harmadik helyezést, 3 másodikat, valamint itt adták a verseny legmagasabb pontszámait (59,5) a két első helyezettnek, **Vízhányó Eszter Zsófiának** (Kiskunfélegyházi Batthyány Lajos Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, tanára: Laczkó Andrea), valamint **Szabó Vencelnek** (Budapest XXII. kerületi Nádasdy Kálmán Alapfokú Művészeti és Általános Iskola, tanára: Szabó János). Idén e két résztvevő érdemelte ki a verseny fődíjainak számító hangszerrel (a keszthelyi Duo Hangszerbolt felajánlásaként), illetve egy a hangszerrel azonos értékű vásárlási utalványt (a Fon-Trade Music felajánlása nyomán).

A II. korcsoport népes és jó színvonalú volt. Néhányan közülük már a válogatókon kiemelkedő zenei élményt nyújtottak. Ugyanakkor e korosztályban – a jövőre is nézve –, elsősorban a stabil és népes középmezőny jelenti a különös értéket. Játékukat sok ígéretes momentum, technikailag, stilisztikailag szinte maradéktalan megvalósítás fémjelezi: e fiatalok között különbséget tenni gyakran nem lehetett, de talán nem is volt érdemes. 28 fő, a jelentkezők kb. 54%-a jutott a zalaegerszegi döntőbe.

Érdekes volt megfigyelni, hogy e korcsoport – mely már a válogatókon is nagyon kiegyenlítettnek bizonyult – igazán a döntőre „ért össze”. A válogatókon legkiemelkedőbben teljesítők szabadon választott versenydarabjai – amit a döntőre is magukkal hoztak – olykor kissé már túljátszottnak, fásultabbnak hatottak, mint a válogatókon. A kötelező művek, Vivaldi *Adagio és allegro*-ja, valamint Székely Endre *Rondino* c. szerzeménye ugyanakkor tartalmaztak olyan feladatokat, amik próbára tettek lényegében minden versenyzőt. Sokan jutottak el a technikailag kifogástalan, stilisztikailag rendezett előadásmódig, ám a zenei attitűd megvalósítása és az érzelmileg átélt előadás terén némi hiányérzetet hagytak a hallgatóban. A szabadon választott művek ebben a korcsoportban is többnyire a legmegfelelőbb módon kerültek kijelölésre. Talán csak egy-két produkció alatt volt érezhető némi bizonytalanság, ami elsősorban a döntő okozta izgulásból, vagy a nem éppen maradéktalan egészségi állapotból inkább fakadhatott, mintsem bárminemű felkészületlenségből, esetleg a művek túlzott követelményeiből. Ugyanakkor előfordult két-három program esetén, hogy a versenyző (pontosabban felkészítő tanára) túlságosan is a biztosra ment: a választott darab technikai, stilisztikai kihívásai elmaradtak a gyerek valós tudásszintjétől, így – bár gyakorlatilag hibátlan volt a megvalósítás – e versenyzőknek nem nyílt arra elég lehetőségük, hogy megcsillogtassák valódi kvalitásaikat. A zsűri ebben a korosztályban 2 első díjat, 4-4 második és harmadik helyezést osztott ki, valamint öten részesültek különdíjban.

A III. korcsoport válogatókon mutatott kiegyenlítetlenebb teljesítménye jóval több kérdést vetett föl. A korábbi megmérettetéseken csaknem mindig itt születtek a legszebb teljesítmények, itt zajlott a legkiélezettebb verseny. Az ideai válogatókon ugyanakkor alig állt össze egy színvonalas döntő reményével kecsegtető mezőny, ill. megállapítható, hogy a szakiskolák trombitatanárai is bajban lehetnek majd a tavaszi felvételik során. Az, hogy a területi válogatókról az elérhető pontok 80%-val (48 ponttal) döntőbe lehessen jutni, elsősorban e korcsoport miatt bizonyult létkérdésnek. (A korábbi versenyeken ehhez 50 pont kellett. Ugyanakkor az alacsonyabb ponthatárnak köszönhetően duzzadt fel jelentősen a II. korcsoport ideai döntőjének létszáma.) Végül kilenc aspiráns kapta meg a lehetőséget, hogy szakmai rátermettségéről Zalaegerszegen is bizonytságot tehesen. Öröm volt ugyanakkor hallani, hogy e kilenc ifjú virtuóz mennyit lépett előre a válogatók és a döntő között eltel egy hónap alatt is. A versenyzők – két kivétellel – Bogár István *Karaktervariációk egy magyar népdalra* c. művét szólaltatták meg kötelezőként. Színes, virtuóz előadásokat élvezhettünk, pontos, artikulált játékot, melyet az állóképesség különböző szintjei és a magas regiszter jelenleg még mérsékeltebb uralása árnyalt kissé. A másik opció, Francis Thomé *Fantázia* c. versenydarabja e téren talán könnyebben megvalósíthatónak tűnt, ám ott a hosszabb frázisok levegőigénye, a hangszíngazdagság megteremtése, a hármas nyelvütések artikulációja, a finom árnyalatok megszólaltatása jelentették az igazi kihívást. A szabadon választott művek e korosztályban is nagy műgonddal kerültek kijelölésre és elsajátításra: Albinoni concerto-i, Oskar Böhme *Ballettjelenetek* c. karakterdarabja, valamint Alexander Goedicke *Koncertetűdje* különösen avatott tolmácsolásban, virtuózan csendültek fel. Ebben a korcsoportban a zsűri 3 harmadik helyezést, valamint 1-1 különdíjat, második és első díjat adott ki.

A IV. korcsoport válogatóira hat korosztályos, valamint két fiatalabb, születésük szerint harmadik korcsoportos fiatal nevezett. Utóbbiak indulásához a versenybizottság adott engedélyt a nevező iskola kérvényének elbírálását követően. Az összesen nyolc indulóból végül hat trombitás kapta meg a lehetőséget a zalaegerszegi döntőn való részvételre, bár egyikük számára a folytatást – a szabadon

választott műre vonatkozó szabályok megsértése miatt – csak versenyen kívül engedélyezte a versenybizottság. A színvonalra már októberben sem lehetett panasz, inkább csak a területi eloszlásra. Csupán a pécsi, dunakeszi és sümegi válogatókon képviseltette magát a középiskolás korosztály. Az összevont debreceni-egri, valamint szegedi területi megmérettetéseken nem akadt jelentkező e korcsoportban.

A döntően mutatott produkciók mindazonáltal maradéktalanul bizonyították e korosztály zeneiskolai versenyeken való létjogosultságát: a fiatalok motivációjára, hangszeres játékuk, zeneiségük egy hónap alatt mutatott fejlődésére nehéz szavakat találni. Külön elismerés jár a felkészítő tanároknak egytől-egyig, akik a válogatók tapasztalataira is építve voltak képesek e fejlődést segíteni. Ki kell emelnünk közülük a mohácsi Schneider Lajos Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanárát, **Hahner Róbertet**, aki az ez évi versenyre összesen öt fiataalt készített fel, s juttatott el a döntőig, közülük négyet ebben a korosztályban. Tanítványai a III. és IV. korcsoport különdíjait, valamint a „legidősebbek” 2-2 dobogós helyéből hármat, egy másodikat és a két első díjat vihették haza. Dicséret illeti továbbá korrepetitorukat, **Horesnyi Mónikát** is, akinek játéka inspiráló módon segítette a mohácsi zeneiskolások produkcióit. A kötelező műveket (Philippe Gaubert: *Cantabile et Scherzetto*, vagy Georges Hüe: *Premier Solo*) avatott tolmácsolásban élvezhettük minden versenyzőtől. A szabadon választott program főlényes megvalósítására ugyanakkor már nem minden esetben maradt kellő erőnlét, koncentráció. Az első díjasok e tekintetben voltak képesek a verseny délutánján egyértelműen többet nyújtani társaiknál.

Összességében – a három, ill. hat éve rendezett megmérettetésekkel történő összevetésben is – megállapítható, hogy a XIV. Országos Lubik Imre Zeneiskolai Trombitaverseny különösen sikeresnek bizonyult. Kezdve a felkészítő tanárok, korrepetitorok pedagógiai, szakmai munkájától – amely a megfelelő szintű szabadon választott művek kijelölésének, ill. a teljes versenyanyag technikailag, stilisztikailag érett megvalósításának magasabb arányában egyértelműen tükröződött – a fiatalok fegyelmezett színpadi jelenlétén, összpontosító képességén át a legjobbak atmoszférateremtő készségéig gyakorlatilag minden szegmensben fejlődés volt tapasztalható. A jövőre tekintettel talán az utóbbi vonatkozásában lenne kívánatos némi előrelépés: a technikai perfekción és a stílustudatosságon túl az egyéni hangvétel megteremtésére, az érzelmileg is átélt játék megvalósítására is kerüljön némi hangsúly, hogy ezáltal több fiatal tapasztalhatta meg és bonthassa ki hangszeres játékában az előadóművészet valódi lényegét. Az újdonságnak számító egyfordulós lebonyolítást mindazonáltal kritikával illetve a tanárok nagy része, mondván a gyerekek befektetett munkája 1x10 perc bemutatkozási lehetőségnél többet érdemelne. A jövőre tekintettel e kritikát és érvelést mindenképpen érdemes figyelembe venni.

Külön dicséret és köszönet a rendező intézménynek, a zalaegerszegi Pálóczi Horváth Ádám Alapfokú Művészeti Iskolának, igazgatónőjének Győrffyné Könczöl Tímeának és munkatársainak, akik a tapasztalatokra építve tudták megteremteni a pontos és tiszta lebonyolítást, biztos háttérrel, olykor keresve – és sikeresen megtalálva – az utat a helyi bürokrácia útvesztőiben. Köszönet az Oktatási Hivatalnak, akik végig kellő következetességgel, szakmai és anyagi támogatással segítették az ifjú trombitások 2017. évi versenyét.